

יום, למשל, מכירים תקופות קדומות מאד, שבהן נראה הנגב מבחימת הצמחייה שלו פחות או יותר כמו הרייז-קרמל, או כמו הרייז-הזהר.

"יתר-על-כן, באמצעות ניתוח השטח ור האפשרות לדעת איך הוא נראה, ניתן לאתר את המקומות שבהם הניחני שאנשים ישבו בעבר. למשל, מקומות שהיו בהם מעיינות ונחלים, או מקומות שגדלו בהם יערות וניתן היה לחיות בהם על ציד. היום יודע עים לאן ללכת כדי למצוא התיישבויות פרה-היסטוריות, ושהמימצא העיקרי שלהם הם כלי-צור (כלים העשויים מאבן קשה מאד, שהאדם הקדמון עיבד אותם והשי מש בהם). חלא צריך ללכת על כל השטח כדי למוצאם." לפליגולתניה, ואם כן, יש השלכות משמיות לגבי הארכיאולוגיה. הן עוסקות בשורשים החומריים של תרבויות אנושיות."

צמחים נושא-פרחים הופיעו בעולם לפני כ-150 מיליון שנה, דבר הנחשב בגיאולוגיה כתקופה מאוחרת מאד. בתקופות מוקד-מות יותר הופיעו השרכים (צמחים חסרי פרחים) היוצרים גבנים, גופירבייה מסוג אחר, לפני הופעת השרכים היו רק צמחי מיס, כמו אצות, וגם בקטניות, והם העתי קים ביותר — כשלושה חצי מיליארד שנה. הנבגים והבקטריות נמצאים אף הם בסלע, וניתן לעמוד על טיבם ובאותה הדרך שבה

בין הגפנים הורוביץ מנדנד את שתי בנותיו בחצר ביתו. בגן הבית הוא מגדל, בין השאר, עצי-מישמש, אגסים, רימונים, אפר"סקים, אגוזי פקנים וגפנים. אשתו ובנותיו בוצרות את הענבים, ודורכות אותם בגינית.

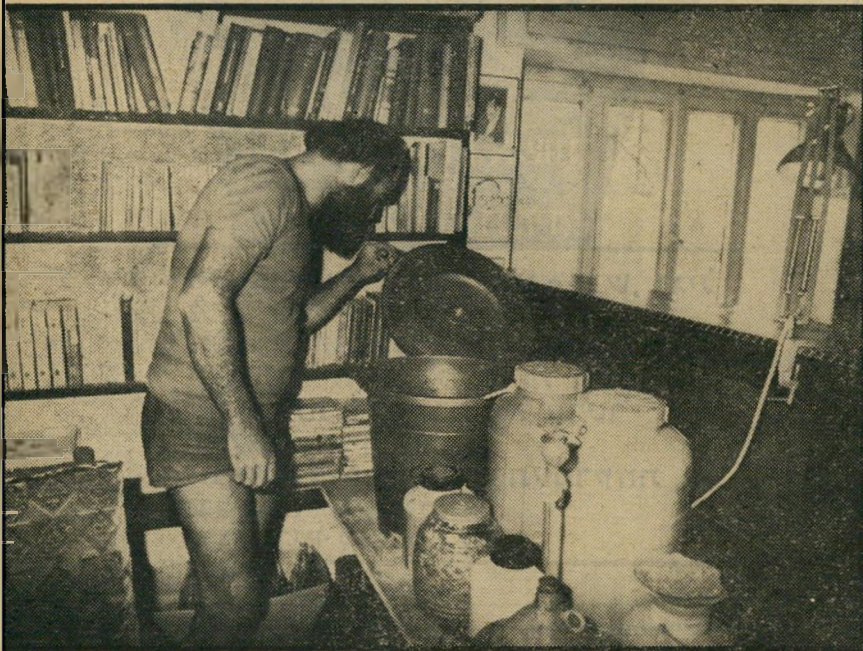
שירדו בה גשמים גם בקיץ, ולכן יכולה הייתה לקיים חקלאות מצויינת. מאוחר יר תר חלה ירידה בתנאי-האקלים, והאנשים נאלצו למצוא פיתרון לבעיית האקלים ה- משתנה. לפיכך התפתחה חקלאות שהתבסס על טרטות — מדרגות בחר, טכניקה זו ריכזה אדמה ומים, מנדרת סתף, איפשרה חקלאות בתנאים קשים, ועד היום משתמ- שים בה באיזור זהר."

הקוף הפך לבן-אדם

פי צמחיית-האיזור ניתן גם ללמוד על המורפולוגיה של הסביבה. אם מוציאים אבקה של עצים, למשל, ניתן להסיק שגדל שם יער. אם היה יער, משמע שהי תה כמות גשם שהספיקה לתנאי-גידולו, או אם מגלים צמחייה הגדלה בשדות פתוי חים, זאת אומרת שהיו מישורים נרחבים באותו השטח, ולפי נתונים אלה מתגבשת תמונה. הן לגבי צורתו ההיצוגית של ה- איזור, הן לגבי החלוקה של ימים ויבשות. באותה צורה ניתן גם לעמוד על הסיבות לבחירת אתרי-מחיה קדומים.

החלק המעניין אותי במדע הזה, מספר הורוביץ, "הוא לדעת את סביבות המחיה של אנשים, או לגלות תרבויות שחיו ב-

תעשיית יין כחדר עבודתו משמר הפרופסור יין ובריה, תוצרת בית. בתמונה הוא מסתכל בתוך חביות היין והבירה. בתחתית התמונה כקבוקי יין מסוגים שונים — יין-מישמש, יין לבו, יין-רוזה, מוסקט, יין אדום וזברוני.

מטפלים באבקת-הפרחים. "לגבי", אומר הורוביץ, "הצמחייה זו צמחייה, לא משנה אם היו לה פרחים או לא. אותי מעניין מה צמח."

האבקה של הפושע

אך החלק המרתק ביותר בפליגולוגיה גיה שייך דווקא לניצולה. בתחום זה קרימינולוגיה.

בתקירות מיסטריות משתמשים בה כדי לגלות, למשל, אם החשוד היה במקום הפשע או לא, עליידי בדיקת גרגרי-האבקה בסגדיו, או ניתן לאתר מאיזה איזור הגיע עצם מסויים, ושכן לכל איזור יש צמחייה משלו, ובהתאם לכך גם גרגרי-האבקה משלו. לכן, עליידי בדיקת של גרגרי-האבקה, אפי שר לדעת מאיזה איזור הגיע מישהו או משהו. לדוגמה — אם מגיע ארגוני-שלווייה גנוב, ומוצאים בתוכו אבנים או סמרטוטים הרי ישל פי בדיקת האבקה על המילוי ניתן לברר בדיוק איפה נעשתה ההונאה, ואם היא לא נעשתה בארץ, אפשר לגלות באיזה ימל באירופה נעשתה.

באותה צורה ניתן לגלות כמה זמן מונח עצם מסויים בשטח, שכן בכל חודש או בכל עונה יש גרגרי-האבקה שונים באוויר. לפי עונת הפריחה של פרחים שונים. בדרך זו אפשר לדעת אם דברים נשתלו בשטח (המשך בעמוד 42)

גסטרונומיה מדעית במיטבח, המצוייד כהלכה, טועם הורוביץ ממאפה דיו, מטעמיו הם שט-דבר בירושלים, וזכורים לטוב בעיקר מהמסבות המפוארות והארוכות שערך בתחילת שנות ה-70.

מוסכניק פרטי הפרופסור מרתק את אופני בתו הקטנה, פועה, הנק" ראת על שם פו הדוב", לדברי אביה. מחוץ לבית עומות שתי מכוניות ישנות, שאותן הוא מתקן כמו ידיו, זכר לעבודתו במוטס בימי צעירותו.

תקופות קדומות, באיורים שונים. בתקופות קדומות כוונתי להתחלת הופעת המין האנושי, לפני שלוש או חמישה מיליון שנה. הזמן שבו הופיע המין האנושי שגוי במחלוקת, כשהוויכוחים הם לאו דווקא על הגיל, אלא על מה זה בדיוק בן-אדם, או מתי הוא הנפיק להיות קוף-התחיל להיות אדם. אני מנסה להבין את סביבות המחיה של האדם: כיצד הוא הסתגל לתנאים הטכניים של האיזור, איך הוא ניצל אותם ומתי הוא התחיל גם לפקח עליהם ולשנות את חם לשבתו.

הנגב היה כמו הכרמל

מושג, התחלת החקלאות מעניינת לגבי התפתחות האדם והתרבות. לדוגמה, התפתחות החקלאות כנגב בתקופת הנובים — תקופת בית שני. החקלאות הי תה מפותחת מאד באותה תקופה. היו להם מערכות לצבירת-מים, ובתקופתנו נעשו ניסיונות לעבוד עם המערכות האלה, התוצאות היו הרבה פחות טובות משהיו בתקופת הנובים. ואמנם, לאחר בדיקה של גרי-גרייה-אבקה בסלעים המקבילים מבחינת הזמן לתקופת הנובים, מתברר שהאקלים בארץ היה שונה מאד מזה של היום. אחוז הגשם באותה תקופה היה כ-10% עד 20% גבוה משל היום, ופיתאום התמנה מתיישר בת-יאופן הגיוני. הוא הדין לגבי התיישבות יות פרה-היסטוריות, של האדם הקדמון. הן